



ดร.นันทริกา ชันชื้อ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และ
คณะกรรมการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

นับเป็นการพูดคุยที่มีคุณค่าอีกครั้งหนึ่งของผม เมื่อมีโอกาสได้สัมภาษณ์บุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในวงการสัตวแพทย์ระดับโลก นั่นก็คือ คุณหมอหนึ่ง หรือ 'ดร.นันทริกา ชันชื้อ' นั่นเอง ซึ่งก่อนที่จะมานั่งคุย ผมทำการบ้านด้วยการลงใส่คีย์เวิร์ดคำว่า 'ดร.นันทริกา ชันชื้อ' เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับงานที่จะถามไถ่ในวันนี้

เชื้อใหม่ เพียงแค่ 0.64 วินาที ภูเกิดแสดงผลที่เกี่ยวข้องกับคุณหมอมากมายถึง 138,000 รายการ นั่นเป็นเครื่องยืนยันชื่อเสียงของคุณหมอได้เป็นอย่างดี แล้วถ้าหากลองเลือกเอาสักลิงก์เพื่อค้นหาประวัติการทำงาน ก็เจอตำแหน่งงานต่างๆ ของ ดร.นันทริกาที่เคยทำทั้งในอดีตไล่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันแบบยาวพริต และหากรวมเข้ากับรางวัล 'Asian Awards 2015' สาขาสิ่งแวดล้อมที่เธอเพิ่งได้รับ ก็ยิ่งทำให้บทสัมภาษณ์นี้มีความหมายมากยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เราจะพูดคุยถึงวิธีคิดในการสร้างความสำเร็จให้กับงานด้านอภิบาลสัตว์ และงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ ดร.นันทริกาทำอยู่ในทุกมิติ

"งานสำคัญตอนนี้ก็เป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งตัวงานของมันคือความเห็นในเชิงวิชาการเกี่ยวกับเรื่องโปรเจกต์ต่างๆ ของภาครัฐ ว่ามีสิ่งใดที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ และมีข้อไหนที่รัฐควรจะต้องให้ความสนใจบ้าง ส่วนหน้าที่บอร์ดบริหารองค์การสวนสัตว์ฯ ก็เป็นงานที่ดูแลโดยตรงเพราะนอกจากงานตรงนี้ ตัวดิฉันก็เพิ่งรับตำแหน่งนายกสมาคมสัตวแพทย์สัตว์ป่าและสวนสัตว์แห่งประเทศไทยด้วย ดังนั้น มันจึงเป็นงานที่สอดคล้องกันในการที่เราจะดูแลเรื่องของสวัสดิภาพของสัตว์เป็นหลัก แล้วก็จะดูในเรื่องของแนวทางการที่คนได้นำสัตว์เอาไปใช้ในการศึกษาก็ดี เพื่อประโยชน์ในด้านอื่นๆ ที่แตกแขนงออกไป"

นั่นคืองานปัจจุบันที่ ดร.นันทริกากำลังทำจนทำให้สังคมแห่งการอนุรักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศรู้จักเธอ และยอมรับอย่างมีเกียรติในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านอภิบาลสัตว์และการอนุรักษ์

"ส่วนที่เราช่วยเหลือจริงๆ ก็จะเป็นเรื่องเต่า คืออย่างเต่าไทยนี่มีกฎหมายหมดเลย เพราะเต่าทุกตัวอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์สัตว์ แต่ทุกวันนี้ก็ยังมีคนเลี้ยงอยู่เยอะ หรืออย่างปลากะเบนก็เหมือนกัน ตอนที่เพิ่งได้เข้าเป็นสัตว์คุ้มครอง ก็ยังมีคนเอามาตกเล่นกันอยู่จนเป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยว เพราะฉะนั้นแนวทางของการอนุรักษ์บางทีก็ต้องคิดว่ามีการอนุรักษ์ได้หลายแบบ อนุรักษ์แบบส่งเสริมให้เกิดการดูแลท่องเที่ยวก็เป็นไปได้ อย่างเช่นในประเทศฟิลิปปินส์เอาอาหารไปให้อาลามาฟ คนมาดูอลามาฟก็มีรายได้เพิ่มขึ้นมาก เพราะฉะนั้นแนวทางในการอนุรักษ์แต่ละชนิดก็เป็นเรื่องของผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมานั่งคุยกันสักที" ดร.นันทริกกล่าว

นอกเหนือจากเรื่องเต่าและปลากะเบนที่เป็นงานหลักในการอนุรักษ์ที่ได้กล่าวไปแล้ว อีกส่วนงานหนึ่งในด้านการอนุรักษ์ระดับสากล ดร.นันทริกยังได้ใช้ความรู้ด้านนิติสัตวเวช ที่ได้รับการอบรมสำเร็จหลักสูตรจากหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐฯ (FBI) โดยเข้าร่วมงานกับหน่วยงาน 'Wildlife Crime' ของตำรวจสากล (Interpol) เพื่อขจัดปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าในภูมิภาคอาเซียน เราจึงถามถึงสถานการณ์การลักลอบค้าสัตว์ป่าในขณะนี้ ดร.นันทริกตอบคำถามนี้ด้วยสีหน้าเคร่งเครียด

"ก็ยิ่งรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกวันนะ เราไม่สามารถจะห้ามเรื่องการค้าได้ เนื่องจากมันเป็นรายได้ มันเป็นเงิน ซึ่งสิ่งที่เราทำได้นอกเหนือจากการจับกุมก็คือบอกคนที่เลี้ยงคนซื้อว่าอย่าซื้อเลย มันผิด อย่าซื้อเลย ส่งสารสัตว์ เขาก็ไม่สนใจ แต่ถ้าไปบอกเขาว่ารู้ไหมคนพวกนี้ตอนมันมา มันถูกยัดไว้ในท่อพีวีซีบ้าง ขวดน้ำบ้าง แล้วก็มา 100 ตัวตายสัก 80 ตัว อย่างนี้คนก็เริ่มมีสำนึกขึ้นว่าถ้าเขาไม่ซื้อก็คงจะดีขึ้น ซึ่งมันก็ต้องการให้ความรู้กับคนว่าสัตว์เหล่านี้ได้รับการทรมานแค่ไหน ค่านิยมเหล่านี้ถ้าจะเปลี่ยนได้ต้องเปลี่ยนจากการศึกษาอย่างเดียว ให้คนรู้สึกอากายที่จะทำผิด"

แล้วตอนนี้มันเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน คุณหมอได้แต่ถอนหายใจก่อนตอบเบาๆ ว่า "พูดไปก็เหมือนฝัน"

"ที่เห็นอย่างที่เราลงเพจข้อความของตัวเองดิฉัน ถ้าสังเกตดีๆ เท่าที่เราทำได้อีกคือว่าเราให้คนเห็นว่าจริงๆ ชีวิตมันมีค่า ไม่ว่าจะชีวิตเล็ก ชีวิตใหญ่ ชีวิตแปลก ชีวิตสวย ไม่สวย มันก็มีค่า เหมือนคนคนหนึ่ง จะคนตัวเล็กตัวใหญ่ มันก็คนคนหนึ่ง ชีวิตสัตว์ก็เหมือนกัน คือหนึ่งชีวิต ถ้าเราทำอะไรได้เพื่อช่วยดูแลชีวิตเขาได้ เราก็น่าจะทำเพราะก็ไม่ได้หวังบุญ แต่ต้องทำให้ลูกหลานได้เห็นเป็นตัวอย่าง"

เมื่อพูดถึงเรื่องการสร้างความรู้ด้านการอนุรักษ์สัตว์ ดร.นันทริกยอมรับกับเราว่าทุกวันนี้เครื่องมืออย่างโซเชียลมีเดียชนิดนี้มีผลต่องานด้านการอนุรักษ์เต่าและปลากะเบนของเธอมากจริงๆ เพราะถ้าใครได้เคยติดตามความเคลื่อนไหวในนั้นก็จะพบว่าทั้งตัวของเธอและทีมมักจะนำภาพการทำงานด้านการให้การรักษาเต่าที่เจ็บหนัก ภาพการลงพื้นที่ให้การรักษาสัตว์ตามลุ่มน้ำต่างๆ รวมถึงงานการพยาบาลสัตว์ชนิดอื่นๆ มาโพสต์ต่อเพื่อให้นักอนุรักษ์รุ่นใหม่ได้มองเห็นและมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับสิ่งที่ทีมทำอย่างตั้งใจ

"ใช่ค่ะ ทุกอย่างเป็นอย่างนั้น อย่างที่เห็น ดิฉันเอาเรื่องของการรักษาสัตว์ต่างๆ ที่ได้ช่วยเหลือไว้มาโพสต์ต่ออยากให้สังคมเห็นความพยายามของทั้งทีมเพื่อที่จะทำให้สัตว์ตัวหนึ่งกลับมามีชีวิตปกติได้ แล้วก็ให้คนทำความดีไม่ทอดทิ้ง ไม่ใช่คนเห็นสัตว์

ดิฉันเชื่อในพลังของคนรุ่นใหม่ ที่สร้างทุกอย่างในวันนี้ ก็เพื่อส่งต่องานนี้ไปยังพวกเขา โดยเฉพาะตำนานอนุรักษ

โดนรชช มั่นคงตาย ช่างมันเถอะ ให้เห็นว่าถ้าเราพยายาม บางทีสิ่งที่เรียกว่ามหัศจรรย์มันก็มีจริง"

เธอยังอธิบายเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนความคิดสมัยใหม่นั้น โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือแห่งยุคสมัยที่สามารถช่วยได้มากจริงๆ เพียงแต่แง่มุมของการนำเสนอต้องไม่เหตุผลเชิงวิชาการ ตรงตามหลักแห่งธรรมชาติเป็นหลักอันโปร่งใส และห้ามใช้อวดเกินจริง เพื่อเรียกร้องความน่าสงสาร ถ้าทำได้ครบตามนี้ ก็จะเกิดเป็นพลังเปลี่ยนแปลงในระดับ 'สำนึก' ขึ้นได้

แน่นอน, การใช้เครื่องมือเพื่อการเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดีย ทำให้งานส่วนใหญ่ของ ดร.นันทริกมักจะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กนักศึกษารุ่นใหม่ผู้มีจิตสาธารณะ โดยหากนับรวมเองงานศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยแล้ว ยิ่งทำให้เธอต้องทำงานกับเด็กนักศึกษาจำนวนมากในมุมมองแห่งพลังของคนรุ่นใหม่ ดร.นันทริกมีความคิดอย่างไรในประเด็นนี้

"อันนี้ต้องเรียนตามตรงว่า เราเชื่อในพลังของคนรุ่นใหม่ ตัวดิฉันเองสร้างทุกอย่างในวันนี้ ก็เพื่อส่งต่องานนี้ไปยังพวกเขา โดยเฉพาะด้านงานอนุรักษ์ เท่าที่ร่วมงานกับเด็ก เหล่านี้ เขาจะตั้งใจทำอย่างจริงจังมาก เพราะภาพสัตว์ป่วย เจ็บ มันโหดร้ายมาก แต่พูดแล้วใสความรู้สึกเข้าไปว่าเจ๊นะ ทรมาณนะ พอทำให้เขารู้สึกได้ พลังมันจะเกิดขึ้นเอง"

นอกจากการสร้างอารมณ์ความรู้สึกใส่ข้อมูลลงไปในเรื่องงาน ในด้านการจัดการองค์กร การสร้างระบบการทำงานภายในศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ ก็เป็นอีกเรื่องสำคัญที่ ดร.นันทริกยอมรับกับเราว่าเธอได้นำความรู้จากการเรียนปริญญาโทหลักสูตร MBA ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มาสร้างเป็นวิธีคิดแบบเฉพาะในการบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

"จากการเรียนมา สิ่งที่ได้มากที่สุดก็คือแนวคิดในการบริหารจัดการ เพราะในหลักสูตรเขาสอนเรื่อง Management และองค์ความรู้เรื่อง Organization Behavior ดิฉันก็นำสิ่งเหล่านี้มาใช้สร้างเป็นทฤษฎีจัดการองค์กรของตัวเองที่เรียกว่า MBH ย่อมาจาก Management By Happiness ก็คือเป็นทฤษฎีที่มองเห็นว่า ความสุขจะนำมาซึ่งความสำเร็จ เพราะฉะนั้นจะบอกเด็กว่าต้องทำงานให้มีความสุข ซึ่งเมื่อเอาความสุขเป็นตัวนำ ทำให้เขาทำงานกันเต็มที่ ทุ่มกับมัน 300% ไม่มีวันหยุด ซึ่งทีมงานก็ดีเหลือเกิน ดิฉันก็พยายามสนับสนุนให้เขามีความสุข ออกไปทำอะไรช่วยหามาให้"

นั่นคือหลักการการทำงานจัดการที่เธอสร้างกรอบความคิดให้แก่ทีมงาน เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่วงการอนุรักษ์สัตว์ในบ้านเรา จนเธออยากรู้โดยส่วนตัวกับกรอบการทำงานที่หนักหนาสาหัส ดร.นันทริกามีหลักคิดในการสร้างความสำเร็จในการทำงานอย่างไร เป็นคำถามปิดท้าย

"เราทำงานนี้ เรายึดคิดว่าจะทำมันให้ดีที่สุด แต่ผลมันไม่ได้ขึ้นกับเราคนเดียวก็กำหนดทางทุกอย่างให้ดีที่สุด เราคงไปเปลี่ยนทัศนคติใครไม่ได้ เรายึดทำในส่วนที่เหลือให้เต็มที่ถึงเท่าที่จะทำได้ด้วยใจมานะ ทั้งหมดก็เพียงหวังว่าสิ่งที่เราทำ ส่วนใหญ่มันจะไปกลบส่วนเล็กได้เท่านั้นเอง ทำไปเรื่อยๆ เดี่ยวมันก็ตัวเอง ไม่เคยท้อ แม้ว่าอุปสรรคจะมากแค่ไหน เราต้องมีความหวัง แล้วทุกอย่างมันจะดีขึ้น"

ดร.นันทริกฝากอวยคำอันเปี่ยมไปด้วยความหวัง ให้เราได้กลับไปครุ่นคิดกันอย่างลึกซึ้ง ♦